

Державна (підсумкова) атестація за освітніми програмами основної загальної освіти

Державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 4207

Інструкція до виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 8 завдань. На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3 години (180 хвилин).

Частина 1 складається з 7 завдань (1-7). Завдання частини 1 вимагають проведення різних видів аналізу слова, речення, тексту.

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей № 1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

 7 5 2 6 1 3

Відповідь: РАСКИДАТЬ ИСПУГАТЬ. 9 Р А С К И Д А Т Ь И С П У Г А Т Ь

Відповідь: 1 2 4 14 1 2 4

Завдання частини 2 виконується на основі того ж тексту, який Ви читали, працюючи над завданнями частини 1. Приступаючи до частини 2 роботи, виберіть одне з трьох запропонованих завдань (8.1, 8.2 або 8.3) і дайте письмову розгорнуту аргументовану відповідь. Це завдання виконується на бланку відповідей № 2.

Усі бланки заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої або капілярної ручки.

На екзамені дозволено користуватися орфографічним словником.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. **Записи у чернетці, а також у тексті контрольних вимірювальних матеріалів не враховуються при оцінюванні роботи.**

Бали, отримані Вами за виконані завдання, сумуються.

Намагайтеся виконати якомога більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь до кожного завдання в бланках відповідей № 1 і № 2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина 1

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді у тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ № 1 праворуч від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву або цифру пишіть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

1**Синтаксичний аналіз.****Прочитайте текст.**

1) Ліс іще дрімає. 2) Небо міниться, грає усякими барвами.
 3) Зашепотіли збуджені листочки, заметушилась у траві комашня.
 4) Розітнулося в гущині голосне щебетання. 5) На галявину вискакує з гущини сарна і зупиняється, витяга цікаву мордочку і слухає.

Укажіть варіанти відповідей, у яких правильно визначено **граматичну основу** в одному з речень чи в одній з частин складного речення тексту. Запишіть номери відповідей.

- 1) ліс дрімає (речення 1)
- 2) небо міниться (речення 2)
- 3) збуджені листочки (речення 3)
- 4) розітнулося в гущині (речення 4)
- 5) вискакує сарна і зупиняється (речення 5)

Відповідь: _____.

2**Пунктуаційний аналіз.**

Розставте розділові знаки. Укажіть цифри, на місці яких повинні стояти коми.

Обважніле гілля дерев (1) зелень кущів (2) картоплі (3) все ніби порозбухало водою.

Відповідь: _____.

3**Синтаксичний аналіз.**

Замініть словосполучення «сестра Андрія», утворене способом керування, синонімічним словосполученням з підрядним зв'язком **узгодження**. Напишіть утворене словосполучення.

Відповідь: _____.

Орфографічний аналіз.

Укажіть варіанти відповідей, у яких подано правильне пояснення написання виділеного слова. Запишіть номери цих відповідей.

1) **ЛІВОБЕРЕЖНИЙ** – разом пишуться прикметники, утворені від залежних між собою слів (між ними не можна вставити сполучник *і*).

2) **БАГРЯНО-ЧЕРВОНИЙ** – через дефіс пишуться прикметники, утворені від незалежних між собою слів.

3) **УЗБЕРЕЖЖЯ** – подовжуються м'які приголосні *д, т, з, с, ц, л, н, ж, ч, ш* у позиції між голосними звуками.

4) **НЕРОБА** – пишеться разом, якщо слово без **НЕ** не вживається.

5) **ЧЕРЕВИКИ** – пишеться літера **Е** у буквосполученнях **-ре-, -ле-**.

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 5–8

(1) Будинку, в якому жила бабуся, вже немає. (2) За його рахунок розширили вулицю. (3) Я думаю, бабуся була б цьому рада, такий характер у неї був дивовижний.

(4) У неї було чотири дочки. (5) Але тільки моя мама жила в одному місті з бабусяю, в трьох кроках від її будинку.

(6) – Добре, що ми не живемо разом, в одній квартирі, – говорила бабуся.

(7) – З дитинства люблю ходити в гості. (8) Зустрічають, проводжають...

(9) Доглядають!

(10) В гості вона любила не тільки ходити, але і їздити. (11) Вона часто згадувала про те, як їздила багато років поспіль на літо в село до свого брата-вчителя. (12) Брат був двоюрідний. (13) Але, зважаючи на розповіді бабусі, зустрічав її як рідну. (14) А після війни вона до брата вже не їздила...

(15) Тому що він загинув.

(16) – Він був найдобрішим у нашій родині, – говорила бабуся. (17) – І не тому, що загинув... (18) Я і раніше про нього так говорила.

(19) Під Новий рік бабуся завжди чомусь чекала, що дочки, що жили в двох містах, покличуть її до себе. (20) Вона навіть підбирала в магазинах іграшки, які повезе своїм онукам. (21) Дочки надсилали вітальні листівки. (22) Вони повідомляли, що дуже сумують. (23) Вони любили її. (24) І, напевно, просто не здогадувалися... (25) Звичайно, я міг би їм про все написати. (26) І одного разу зібрався... (27) Але бабуся зупинила мене.

(28) – За підказки, я чула, ставлять двійки?

(29) – Ставлять, – відповів я.

(30) Наприкінці грудня прийшли листівки від усіх маминих сестер. (31) Вони вітали бабусяю, маму з татом і навіть мене з Новим роком. (32) Знову писали, що дуже сумують і що ніяк не дочекаються зустрічі!

(33) – В очікуванні теж є своя краса: все ще попереду... – тихо сказала бабуся.

(34) У неділю мама і тато стали пояснювати, що їм дуже не хочеться йти завтра в якусь компанію, але не піти вони просто не можуть. (35) І я в тон їм з сумом сказав: «(36) А мені завтра доведеться піти в театр». (37) Бабуся стала поспішно шукати щось в сумці.

(38) Тоді я раптом несподівано для самого себе сказав: «(39) Ходімо зі мною, бабуся. (40) У мене є зайвий квиток!» (41) Батьки дуже зраділи. (42) Виявилось, що вони і самі пішли б зі мною, тому що в дитячому театрі дорослим завжди цікавіше, ніж дітям. (43) Вони б із задоволенням помінялися з бабусяю, якби вона могла замість них піти в ту компанію. (44) А бабуся ще нижче схилилася над своєю сумкою...

(45) Величезна, немов до білого розпечена люстра почала холонутися, холонутися... (46) Повільно, ніби неохоче, розсунулася завіса. (47) І на сцені з'явився хлопчик. (48) Він йшов, зупинявся, думав і знову йшов... (49) І я вірив, що він йде до старої жінки, яка була вчителькою, а потім захворіла, покинула школу. (50) А жити без хлопців не могла. (51) І хлопчисько вирішив перемогти її самотність...

(52) Коли величезна люстра під стелею стала знову нагріватися, бабуся тицьнула пальцем в програмку, ту саму, яку я збирався зберігати все життя, і сказала:

(53) – Вона ... чарівна актриса!

(54) – Яка грає хлопчика?

(55) – Так ... – Бабуся помовчала. (56) – Тому що вона – це ти.

(57) Сьогодні, принаймні...

(58) – Ну що ти! – скромно заперечив я.

(59) Зараз, через багато років, я думаю: (60) «Як шкода, що бабусяю не бачили того вечора її дочки, що жили в інших містах... (61) Вони б зрозуміли, як легко було зробити її щасливою!»

(За А. Алексиним)

5

Аналіз змісту тексту.

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Вкажіть номери відповідей.

1) Героїня розповіді любила їздити до свого двоюрідного брата-вчителя, який жив недалеко від неї...

2) Герой розповіді сам запропонував бабусі піти в театр.

3) У героя випадково опинився зайвий квиток, і він з радістю запропонував його бабусі.

4) Бабуся сподівалася, що дочки, які живуть далеко, покличуть її в гості на Новий рік.

5) Дочки все-таки покликали свою матір до себе в гості, і вона була щаслива.

Відповідь: _____.

6

Аналіз засобів виразності.

Укажіть варіанти відповідей, у яких засобом виразності мовлення є епітет.

- 1) Дочки надсилали вітальні листівки.
 - 2) Під Новий рік бабуся завжди чомусь чекала, що дочки, що жили в двох містах, покличуть її до себе.
 - 3) Я думаю, бабуся була б цьому рада, такий характер у неї був дивовижний.
 - 4) Вона ... чарівна актриса!
 - 5) І хлопчисько вирішив перемогти її самотність...
- Відповідь: _____.

7

Лексичний аналіз.

Знайдіть у тексті антонім до слова ЗУСТРІЧАЮТЬ (речення 8).

Напишіть цей антонім.

Відповідь: _____.

Не забудьте перенести всі відповіді на завдання 1-7 у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи. Перевірте, щоб кожна відповідь була записана в рядку з номером відповідного завдання.

Частина 2

Використовуючи прочитаний текст, виконайте на окремому аркуші ТІЛЬКИ ОДНЕ із завдань: 8.1, 8.2 або 8.3. Перед написанням твору запишіть номер обраного завдання: 8.1, 8.2 або 8.3.

8.1

Напишіть твір-роздум, розкриваючи зміст висловлювання відомого лінгвіста Л.В. Щерби: «**За допомогою іменника ми можемо уявляти будь-які лексичні значення, і дії, і стану, і якості, не кажучи вже про предмети**».

Аргументуючи свою відповідь, наведіть два приклади з прочитаного тексту. Наводячи приклади, вкажіть номери потрібних речень або застосовуйте цитування. Ви можете писати роботу в науковому або публіцистичному стилі, розкриваючи тему на лінгвістичному матеріалі.

Обсяг твору – не менше 70 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за поданим текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів. Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.2

Напишіть твір-роздум. Поясніть, як Ви розумієте фразу з тексту: **«Вони б зрозуміли, як легко було зробити її щасливою!»** (Речення 61).

Наведіть у творі 2 аргументи з прочитаного тексту, що підтверджують Ваші міркування.

Наводячи приклади, вкажіть номери потрібних речень або застосуйте цитування.

Обсяг твору – не менше 70 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів. Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.3

Як Ви розумієте значення слова **ЩАСТЯ?** Сформулюйте і прокоментуйте подане Вами визначення. Напишіть твір-роздум на тему: **«Що таке щастя?»**, взявши за тезу подане Вами визначення.

Аргументуючи свою тезу, наведіть 2 приклади-аргументи, що підтверджують Ваші міркування: один приклад-аргумент наведіть з прочитаного тексту, а другий – з Вашого життєвого досвіду.

Обсяг твору – не менше 70 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

Перевірте, щоб кожна відповідь була записана поруч з номером відповідного завдання.